

College van Burgemeester & Wethouders
Gemeente Rijswijk
Postbus 5305
2280 HH Rijswijk

Betreft: onderzoeksrapport *De houding van de gemeente Rijswijk naar omgang met Joods vastgoed tijdens en na de Tweede Wereldoorlog*, dr. Anton van Renssen

Rijswijk, 30 januari 2026

Geacht College,

Op 23 mei 2024 nam de Gemeenteraad van Rijswijk een motie aan waarin de Raad het College van B&W verzoekt onderzoek in te stellen naar de rol van de gemeente Rijswijk met betrekking tot vastgoed in Joods eigendom tijdens en kort na de Tweede Wereldoorlog. De motie was ingediend door zes partijen: Groen Links, PvdA, Beter voor Rijswijk, ChristenUnie, D66, VVD. In de motie werden de drie belangrijkste vragen expliciet genoemd.

1. In hoeverre is de gemeente Rijswijk betrokken geweest bij de aankoop van onroerend goed dat was geroofd uit Joods bezit?
2. Heeft er na de oorlog ten aanzien van dit onroerend goed rechtsherstel plaatsgevonden?
3. In hoeverre is er in Rijswijk “achterstallige” erfpacht en/of belasting opgelegd aan in hun eigendomsrecht herstelde Joodse overlevenden van de Holocaust?

In februari 2025 werd een begin gemaakt met de uitvoering van het onderzoek. De onderzoeksopdracht werd verleend aan dr. Anton van Renssen, die dergelijk onderzoek eerder al in de gemeente Nijkerk had uitgevoerd. De onderzoeker werd ambtelijk ondersteund vanuit de gemeente. Daarnaast werd een begeleidingscommissie ingesteld die bestond uit de volgende personen.

Rabbijn Mendel Katzman, rabbijn te Den Haag
Ir. Hans van Rossum, voorzitter van de Historische Vereniging Rijswijk
Mr. Hans Scholtens, kandidaat-notaris te Rijswijk
Em.prof.dr.ir. Jilt Sietsma, amateurhistoricus te Rijswijk

Het onderzoek resulteerde in het rapport *De houding van de gemeente Rijswijk naar omgang met Joods vastgoed tijdens en na de Tweede Wereldoorlog*, auteur dr. Anton van Renssen.

De begeleidingscommissie heeft zelf geen onderzoek uitgevoerd, maar had als taak de door de onderzoeker geleverde en beschreven informatie kritisch te beschouwen en van commentaar en suggesties te voorzien. Daarnaast heeft de begeleidingscommissie het proces van het onderzoek gevolgd. Na een startbijeenkomst op 28 maart 2025 heeft de commissie in drie vergaderingen verslagen en conceptversies van het rapport besproken met de onderzoeker.

De begeleidingscommissie komt tot de conclusie dat het onderzoek onafhankelijk heeft kunnen plaatsvinden en niet is beïnvloed vanuit de gemeente, met uitzondering van de gang van zaken

rond een oproep in Joodse media, zoals beschreven op pagina 3 van het rapport. Het ging hierbij om een procedureel aspect, niet om inhoudelijke invloed.

Zoals beschreven in hoofdstuk 2 van het rapport zijn de onderzoeksvragen verder uitgewerkt in vijf deelvragen, die in het onderzoek van een antwoord konden worden voorzien. De begeleidingscommissie is van oordeel dat de in hoofdstuk 2 gepresenteerde conclusies goed onderbouwd zijn door de historische informatie die verder in het rapport gepresenteerd wordt. Daarmee vormt het rapport een betrouwbaar antwoord op de in de motie gestelde vragen.

Wetenschappelijk onderzoek leidt altijd tot nieuwe vragen, waarvan wij er één willen uitlichten. In hoofdstuk 5 wordt beschreven dat terugkerende Joden en nabestaanden zich na de oorlog niet gesteund voelden in Rijswijk. Omdat dit onderwerp geen doel van het onderzoek was is hiervoor echter betrekkelijk weinig historisch materiaal beschouwd. Dit onderwerp komt zeker in aanmerking voor nader onderzoek, waarbij de opvang van Joodse teruggekeerden en nabestaanden in relatie gezien dient te worden met de opvang van andere teruggekeerden en nabestaanden en met de situatie en mogelijkheden van kort na de oorlog.

In conclusie is de begeleidingscommissie van mening dat het gepresenteerde rapport een betrouwbare weergave is van de resultaten van historisch onderzoek naar de rol van de gemeente Rijswijk rond vastgoed in Joods bezit tijdens en kort na de oorlog. De gemeente kan eventuele vervolgstappen met recht baseren op de inhoud van dit rapport.

Hoogachtend, namens de begeleidingscommissie,

Jilt Sietsma

Frederiklaan 29
2281 XL Rijswijk
delfisix@kpnmail.nl